

види повторъ родния си край, той до послѣднитѣ си свѣтовни дни е живѣлъ само съ дѣтинскитѣ си впечатления за него и единството на тѣзи му впечатления не е било накрънено отъ непосредствено запознаване съ послѣшното развитие на живота въ тоя тѣй скъпъ за него роденъ край. Това е спасило наивността на неговия поетически погледъ, необходимо условие за единъ творецъ на народенъ епосъ.

Капвата на Панъ Тадеушъ, на която е ошито толкова дивни картини отъ природата на Литовския край, толкова оригинални прави отъ патриархалния му животъ и толкова живи характерни образи, е распрята на Соплица съ графъ Хорешко за единъ порутенъ замъкъ, непотрѣбенъ ни на едина ни на другия. Отъ тая распря се развива нататъкъ дѣйствието на епоса. Ожесточението на неприятелитѣ дохожда до тамъ, че графъ Хорешко, съ помощта на една часть отъ мѣстната шляхта, напада нощемъ на Соплица, завзема съ штурмъ дома му и се располага тамъ по свои прищевки. Друга часть отъ шляхтата, отстрана на Соплица, дохожда на помощъ, но руски войски, стоящи татъкъ въ ближно село, разбрали за мятежа на шляхтата, идватъ и се намѣсватъ въ расправата. Тогава патриотическото чувство сдружава и двѣтѣ враждующи страни, тѣ се оплчватъ заедно срѣщу общия врагъ, руситѣ, и слѣдъ упоритъ бой ги побѣждаватъ. Руската власть не сварва да накаже своеволниците, тѣй като наполеоновитѣ войски вече навлизатъ въ Литва и наедно съ тѣхъ се подига поробениятъ народъ за да ги спроводи въ похода имъ срѣщу Москва. Наедно съ развитие на дѣйствието, въ което е затворена идеята на самия епосъ, се развиватъ паралелно три мотива, които взаимно се допълватъ и освѣтляватъ.

Първиятъ, основниятъ мотивъ, най-тѣсно свързанъ съ идеята на епоса е — освобождението на Полша. Той остава скритъ отъ начало и мѫдно, наедно съ развитие на дѣйствието, ясно и по-ясно излиза наявъ, до като най-сетнѣ наддѣлѣй и остави въ сѣнка другитѣ мотиви, завърши всички борби, завърже всички възли, развързани отъ другитѣ мотиви, обедини всичко — и, съ тържественъ химнъ, открива перспективата на бѣдѣщето: показва зората на полското освобождение. Носителтъ на тоя мотивъ е Яцекъ (Ксензь Робаць) хероятъ на епоса. — Вториятъ мотивъ е загатнатата по-горѣ распря между графъ Хорешко и сѣдната